ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ Γ. ΚΕΡΕΚΩΦ

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ

[Βουλγαρικὴ διήγησις]

Ὁ νέος ἔμεινε ὁ μόνος κύριος τῆς περιουσίας καὶ τῶν θησαυρῶν. Μὰ μὲ ὅλα τὰ πλούτη ποὺ βρῆκε, καμμιὰ φιλανθρωπικὴ πρᾶξι δὲν ἔκανε, οὔτε καὶ τὴν διική του ζωὴ ἐκαλλιτέρευσε.

— Ἔχουμε καιρὸ ἀκόμα, ἔλεγε μέσα του κι' ἔσκυβε τὴν ράχι ἀπάνω στὴν καρότσα του.

Πέρα, ἀπὸ τὰ μακρυνὰ βουνά, ὁ ἥλιος ὁ πρωϊνὸς χρύσωνε ὅλον τὸν τόπον καὶ ἔκανε τ' αὐλάκια τοῦ νεροῦ, νὰ τρέχουνε ἀναλυτό χρυσάφι, ποὺ γινότανε ἄργυρος ρευστός, σὰν ἔβγαινε τὸ βράδυ τὸ φεγγάρι.

Καὶ τὸ φθινόπωρο τὸ σωριασμένο σιτάρι ἔμοιαζε μὲ σωρὸ χρυσοῦ, ποὺ ἐχύνετο σιγὰ-σιγὰ στὶς πέτρες τοῦ μύλου, ποὺ τ' ἀλέθαν !..

Τὰ χρόνια περνοῦσαν, τὰ παιδιὰ τοῦ νέου ποὺ εἶχε πιὰ παντρεφτεῖ μεγάλωναν. Δυὸ παιδιὰ ψηλὰ σὰν ἔλατα. Ὁ πατέρας ὅσο πήγαινε καὶ γερνοῦσε. Τὸ σῶμα του καμπούριαζε καὶ τὸ πρόσωπό του ἔφερνε τὴν ὀφραγίδα τοῦ θανάτου. Τὰ μάτια του βαθούλιασαν καὶ τὸ βλέμμα του γινότανε ἀδύνατο ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα. Ἔχασε τὸν ὕπνο του. Τὶς ἀτέλειωτες νύχτες τοῦ χειμῶνα, στριφογύριζε στὸ κρεββάτι του, ἀκούοντας τὰ μουγγρητὰ τῆς καταιγίδας, ποὺ λυσσοῦσε ἔξω στὸ ὕπαιθρο καὶ ἡ πεγωμένη του ψυχή, ἔκανε ὅλο τὸ σῶμα του ν' ἀνατριχιάζῃ. Τοῦ φαινόταν ὅτι δαιμόνοι χόρευαν τριγύρω ἀπὸ τὴν κάμαρή του.

Καμμιὰ φορὰ τοῦ φαινόταν ὅτι ἄκουγε φτερουγίσματα μέσα στὴν κάμαρη· ἕνας φωτοστέφανος ὡχρὸς ἐφώτιζε θαμπά, καὶ κάτω ἀπὸ αὐτὸν διέκρινε τὸν λευκὸν ἄγγελον τοῦ Καλοῦ.

— Ἄκουσε, τοῦ ἔλεγε, μήπως λησμόνησες τίποτε στὴ ζωή σου ; Μιὰ ποὺ βρέθηκες κύριος τόσου θησαυροῦ, πῶς τὸν ἐχρησιμοποίησες ; Ἔκαμες καλὸ στοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους ; Ἔζησες ἐσὺ ἀνθρωπινά ; Ἐφκιασες ἕνα γεφύρι στὴ Σάζλικα, ποὺ πνίγεται ὁ κόσμος ; Ἔκαμες μιὰ βρύσι στοῦ χωριοῦ τὴν εἴσοδο, νὰ ξεδιψοῦν οἱ στρατοκόποι ; Οἱ ἄνθρωποι θὰ εὐλογοῦσαν τ' ὄνομά σου καὶ ἕνας ἥσυχος καὶ μακάριος ὕπνος, θὰ ἔκλεινε τὰ μάτια σου.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη γωνιὰ παρουσιαζότανε ὁ Σατανᾶς. Εἶχε μεγάλαμυτερὰ αὐτιὰ καὶ τὸ πρόσωπό του ἦτανε, σὰν πρόσωπο χοίρου. Τὸ σῶμα του χανόταν μέσα στὰ σκοτάδια.

— Μὴν ἀκοῦς, αὐτόν, τοῦ ἔλεγε. Σὲ γελάει. Γιατὶ νὰ κάνῃς τὸ καλό ; Μήπως οἱ ἄνθρωποι ξέρουν ν' ἀναγνωρίζουν τὶς ἀγαθοεργίες ; Κύτταξε πῶς σὲ σταυροκυττάζουν, ἅμα σὲ συναντοῦν στὸ δρόμο. Καὶ καλὸ νὰ τοὺς κάμῃς, μέσα τους θὰ βράζουν ἀπὸ τὸ κακό τους. Δὲν βλέπεις καὶ τὰ παιδιά σου ἀκόμα, πῶς κυττάζουν πότε νὰ πεθάνῃς, γιὰ νὰ σὲ κληρονομήσουνε ; Ὅλοι ἔρχονται ἀπὸ κοντά σου, νὰ ἁρπάξουν τὰ κοψίδια σου, σὰν πεινασμένοι σκύλλοι ! Ἄνθρωπε ! Πρόσεξε καλά !.

Καὶ νά, ποὺ μιὰ γκρίνια ἄρχισε καὶ μεγάλωνε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, μεταξὺ τῶν δυὸ παιδιῶν του, περὶ τοῦ ποιὸς νὰ τοῦ ἁρπάσῃ τὰ περισσότερα. Ἤθελαν νὰ διευθύνουν αὐτοὶ τὴν περιουσίαν του ἀλλὰ καθένας γιὰ λογαριασμό του, θέλανε νὰ τὸν κληρονομήσουν πρὶν πεθάνῃ. Μιὰ ἡμέρα ὁ νεώτερος τὸν ἐσταμάτησε στὸ δρόμο, τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ «ποττοῦρι» του καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἄλλαξε τὸν κρυφῶνα τοῦ θησαυροῦ. Ὁ μεγάλος ἀδερφὸς ἔμαθε ποῦ εἶνε.

— Ποιανοῦ θησαυροῦ, ἀπάντησεν ὁ γέρος. Τρελλὸς εἶσαι ; Ποῦ νὰ τὸν εὕρω ἐγὼ τὸ θησαυρό !

— Ἔχεις καὶ ὁ μεγάλος ἀδερφὸς τὸν ξέρει. Εἶνε κάτω ἀπὸ τὸ μικρὸ παχνὶ στὸ μεγάλο σταῦλο.

Κ' ἦταν πράγματι ἐκεῖ. Ὁ γέρος τὸν πῆρε καὶ τὸν ἔκρυψε ἀλλοῦ τὴν ἴδια νύχτα.

Μὰ δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ μεγαλείτερος ἀδερφὸς τὸν ἔπιασε μιὰ ἡμέρα.

— Νὰ κρύψῃς ἀλλοῦ τὸ θησαυρό. Ὁ ἀδερφός μου τὸν βρῆκε καὶ θὰ τὸν σηκώσῃ...

— Ποιὸν θησαυρό ; εἶπε πάλιν ὁ γέρος, μ' ἕνα ὕφος ὑποκριτικό. Τρελλάθηκες καὶ σύ ; Καὶ ποῦ νὰ βρῶ ἐγὼ τὸ θησαυρό !

— Ἔχεις καὶ ὁ ἀδερφός μου ξέρει τὸ μέρος ποῦ τὸν ἔκρυψες. Εἶνε κάτω ἀπὸ τὴν καλαμωτή. Κρύψε τον ἀλλοῦ, γιατί ὁ μικρὸς θὰ τὸν σουφρώσῃ.

Ἔτσι ἦταν. Ἐκεῖ τὸ εἶχε κρυμμένο τό χρυσάφι. Τὴν νύχτα θὰ τὸ ξεχώσῃ καὶ θὰ πάῃ νὰ τὸ θάψῃ κάτω ἀπὸ τὴ γέρικη φτελιά, μέσα στὸ περιβόλι.

Μέρες καὶ νύχτες πέρασαν ἀκόμα ἀρκετές. Ὁ γέρος ζοῦσε μέσα σὲ μιὰ ἀνυπόφορη ἀνησυχία. Μιὰ νύχτα μιὰ χιονοθύελλα σηκώθηκε, κοντὰ στὸ χωριό. Σήκωσε τὶς στέγες, ἔσπασε καὶ ξερρίζωσε τὰ ὀπωροφόρα δέντρα καὶ ἕνας δυνατὸς ἀέρας παγωμένος φυσοῦσε, σὰ νὰ οὔρλιαζε καὶ κρουστάλλιασε τὰ πάντα γύρω ἀπὸ τὸ χωριό. Ὅλη νύχτα οὔρλιαζαν καὶ κλαῖγαν τὰ σκυλιά. Ὁ γέρος δὲν ἔκλεισε διόλου μάτι. Τί νὰ ἔγεινε, ἄραγε, ἔξω αὐτὴν τὴν νύχτα τὴν κακιά ; Σηκώθηκε τὰ μεσάνυχτα καὶ φώναξε μὲ τ' ὄνομά τους, τὰ παιδιά του. Μιὰ φορά, δυὸ φορές ! Κανένας δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε. Σ' ὅλο τὸ σπίτι κρατοῦσε μιὰ βαθειὰ καὶ μιὰ βαρειὰ σιγή. Νόμιζε κανεὶς ὅτι ὁ θάνατος πέρασε, τὴ νύχτα ἐκείνη, ἀπὸ κεῖ μέσα.

Τὸ πρωΐ, στὰ ξημερώματα ἐβγῆκε καὶ τράβηξε κατὰ τὸν κῆπο. Δὲν προχώρησεν οὔτε εἴκοσι βήματα καὶ εἶδε μέσα ἀκόμη στὸ νυχτοθάμπωμα, ἕνα μαῦρο πρᾶγμα, κάτω ἀπὸ τὴν γέρικη φτελιά. Προχώρησεν ἀκόμα λίγο καὶ τὸ αἷμα πάγωσε μέσα στὶς φλέβες του. Ἐμπρός του, ἐκεῖτοντο νεκρά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο, τὰ παιδιά του.

Ὑπόκυψαν τὴν νύχτα, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ ἄγρια πάλη, σιωπηλὴ καὶ ἀμείλικτη. Ἕνα βῆμα μακρυά τους ἦταν ἕνα τσαπὶ καὶ ἕνα φτυάρι.

Ὁ γέρος δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξῃ εἰς τὴν λύπη. Ἔπεσεν ἄρρωστος βαρειά. Ἦταν φανερὸ πειὰ ὅτι θὰ πεθάνῃ. Ἡ σκιὰ τοῦ θανάτου ἁπλωνόταν ἀπάνω του.

Οἱ δυό του νύφες ἡ ἔρημες κι' ἀποχρεμένες ἔτρεξαν κοντά του, κλαίγοντας, παρακαλῶντας, ἱκετεύοντας :

— Παπποῦ. Πές μας, ποὺ εἶν' ὁ θησαυρός ;

Ἐκεῖνος τοὺς ἐκύτταξε μ ἕνα κρύο μάτι καὶ σκοτεινό :

— Ποιὸς θησαυρός ; Δὲν ξέρω κανέναν θησαυρό... Ἀκοῦστε τὸν παλιόκοσμο τὶ λέει !

Τὴ νύχτα ὁ λευκὸς ἄγγελος, κατέβηκε καὶ πάλιν εἰς τὸ γέρο.

— Γέρο γέρο, τοῦ φώναξε, δὲν βλέπεις πιὰ ὅτι ἔφθασε τὸ τέλος σου ; Ὁ τάφος ἀνοιχτὸς σὲ περιμένει. Φανοῦ πιὸ σπλαχνικὸς στοὺς συγγενεῖς σου καὶ τ' ἀγγόνια σου. Εἶνε δικό σου αἷμα.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη, πρόβαλε πάλι ὁ Σατανᾶς.

— Μὴν ἀκοῦς, τὶς συμβουλές του, τοῦ ψιθύρισε. Τρελλὸς εἶσαι νὰ ἐμπιστευθῇς τὸν θησαυρό σου στοὺς ξένους ; Μὴν πιστεύεις τίποτε. Σὺ δὲν θὰ πεθάνῃς. Μὴν κλαῖς τὰ παιδιὰ ποὺ ἔχασες. Ἀπσμ, ποέ τα. Αὐτοὶ δὲν βρήκανε, παρὰ ὅτι ζητοῦσαν. Μήπως φταῖς ἐσὺ γι' αὐτό ! Ἐσὺ τοὺς ἔβαλες νὰ σκοτωθοῦνε ;

Κι' ὁ γέρος σήκωνε ψηλὰ τὰ ἰσχνά του, σὰν ξερόδια, χέρια

— Δὲν ἔχω τίποτα νὰ ἀφίσω σε κανέναν! Δὲν ἔχω θησαυρό!...

Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἡ τελευταία του ὥρα. Τὴν κατάλαβε κι' ὁ ἴδιος. Ἡ ἀναπνοή του γινόταν δύσκολη πολύ. τὰ μάτια του εἶχαν σκοτεινιάσει. Σήκωσε τὰ χέρια του ἀπεγνωσμένα, καλοῦσε τοὺς δικούς του, ἤθελε ὅλα νὰ τοὺς τὰ εἰπῇ, ἀλλὰ ὁ θάνατος ἦρθε ποιὸ γρήγορα, ἀπὸ τὴν τελευταία θέλησί του.

— Ἐκεῖ ! Ἐκεῖ... ἐπρόφερε τραυλίζοντας καὶ δείχνοντας κατὰ τὸν κῆπο, μὰ ἡ φωνή του ἔσβυσε, καὶ κανεὶς τίποτα δὲν κατάλαβε, ἔσβυσε καὶ τὸ βλέμμα του κι' ἡ ζωή του ἐπίσης.

Τὰ δυό του χέρια μεῖναν κρεμασμένα, ἀνίκανα νὰ δείξουν τίποτε στὸ ἑξῆς.

Σὲ λίγο τἄφαγεν ἡ γῆ...

***

Οἱ δυό του νύφες μεῖναν ἔρημες. Τὰ ἐγγόνια μεγαλῶναν, μὰ μεγαλῶνεν καὶ ἡ γκρίνιες μεταξὺ τῶν δυὸ οἰκογενειῶν. Ὁλοτὸν καιρὸ ἔσκαβαν μέσα στὸν κῆπο γιὰ νὰ βροῦν τὸν θησαυρό.

Ἀναπαυόντουσαν καλὰ μέσα στὸ πύλινο πιθάρι τους, κάτω, βαθειὰ στὴ μαύρη γῆ, τὰ χρυσὰ τουρκικὰ φλωριά, οἱ ὡραῖοι μαχμουτιέδες, τὰ χρυσᾶ τὰ λουδοβίκεια, τὰ αὐτοκρατορικὰ τὰ κολωνᾶτα.

Εἶνε πολὺ καλὰ κρυμμένα κάτω βαθειὰ στὴ γῆ, μὲ μιὰ μαύρη πλάκα ἀπὸ ἐπάνω σκεπασμένα...

Μὰ ὅσο βαθειὰ καὶ ἂν ἔχουνε χωθεῖ, τῆς κακίας τους ἡ δύναμι, φθάνει ἀπάνω στὸν κόσμο.

Τὶς οἰκογένειες τῶν δυὸ ἀδελφῶν καὶ κατόπιν τὰ τέκνα τῶν παιδιῶν των. καὶ τοὺς ἀπογόνους των, μιὰ γκρίνια καὶ μιὰ διαμάχη ἀτέλειωτη τοὺς ἔτρωγε, ἐξ αἰτίας τοῦ κρυμμένου θησαυροῦ, ποὺ ἦτανε βαθειὰ καὶ σίγουρα, κάτω στὴ μαύρη γῆ χωμένος...

Μετάφρασις Σ. Σ.

Ὅλο τὸν καιρὸ ἔσκαβαν στὸ κῆπο γιὰ νὰ βροῦν τὸ θησαυρό.